

ПРИЛОЖЕНИЕ №5
към StatusQuo анализ на прилаганите практики и дейността на отговорните институции в България в сектор спелеология

КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
В сила от 13.07.1991 г.	В сила от 13.07.1991 г.
Обн. ДВ. бр. <u>56</u> от 13 Юли 1991г., изм. ДВ. бр. <u>85</u> от 26 Септември 2003г., изм. ДВ. бр. <u>18</u> от 25 Февруари 2005г., изм. ДВ. бр. <u>27</u> от 31 Март 2006г., изм. ДВ. бр. <u>78</u> от 26 Септември 2006г., изм. ДВ. бр. <u>12</u> от 6 Февруари 2007г., изм. и доп. ДВ. бр. <u>100</u> от 18 Декември 2015г.	Обн. ДВ. бр. <u>56</u> от 13 Юли 1991г.,
Глава първа. ОСНОВНИ НАЧАЛА	Глава първа. ОСНОВНИ НАЧАЛА
<p>Чл. 4. (1) Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната.</p> <p>(2) Република България гарантира живота, достойнството и правата на личността и създава условия за свободно развитие на човека и на гражданското общество.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Република България участва в изграждането и развитието на Европейския съюз.</p>	<p>Чл. 4. (1) Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната.</p> <p>(2) Република България гарантира живота, достойнството и правата на личността и създава условия за свободно развитие на човека и на гражданското общество.</p>
<p>Чл. 9. (1) (Предишен текст на чл. 9 - ДВ, бр. 12 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Върховете гарантират суверенитета, сигурността и независимостта на страната и защитават нейната териториална цялост.</p> <p>(2) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Дейността на върховете се урежда със закон.</p>	<p>Чл. 9.</p> <p>Върховете — сили — гарантират — суверенитета, сигурността и независимостта на страната и защитават нейната териториална цялост.</p>
<p>Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г. (*)) (1) Чужденци и чуждестранни юридически лица могат да придобиват право на собственост върху земя при условията, произтичащи от присъединяването на Република България към Европейския съюз или по силата на международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила за</p>	<p>Чл. 22.</p> <p>(1) Чужденците и чуждестранните юридически лица не могат да придобиват право на собственост върху земя освен при наследяване по закон. В този случай те следва да прехвърлят собствеността си.</p> <p>(2) При определени със закон условия чужденците и чуждестранните юридически лица могат да</p>

<p>Република България, както и чрез наследяване по закон.</p> <p>(2) Законът за ратифициране на международен договор по ал. 1 се приема с мнозинство две трети от всички народни представители.</p> <p>(3) Режимът на земята се определя със закон.</p>	<p>придобиват право на ползване, право на строеж и други вещни права.</p>
<p>Глава втора. ОСНОВНИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ГРАЖДАНИТЕ</p>	<p>Глава втора. ОСНОВНИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ГРАЖДАНИТЕ</p>
<p>Чл. 42. (1) Гражданите, навършили 18 години, с изключение на поставените под запрещение и изтърпяващите наказание лишаване от свобода, имат право да избират държавни и местни органи и да участват в допитвания до народа.</p> <p>(2) Организацията и редът за произвеждане на избори и референдуми се определят със закон.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Изборите за членове на Европейския парламент и участието на граждани на Европейския съюз в избори за местни органи се уреждат със закон.</p>	<p>Чл. 42. (1) Гражданите, навършили 18 години, с изключение на поставените под запрещение и изтърпяващите наказание лишаване от свобода, имат право да избират държавни и местни органи и да участват в допитвания до народа.</p> <p>(2) Организацията и редът за произвеждане на избори и референдуми се определят със закон.</p>
<p>Чл. 59. (1) Защитата на Отечеството е дълг и чест за всеки български гражданин. Измяната и предателството към Отечеството са най-тежки престъпления и се наказват с цялата строгост на закона.</p> <p>(2) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Подготовката на гражданите за защита на отечеството се урежда със закон.</p>	<p>Чл. 59. (1) Защитата на Отечеството е дълг и чест за всеки български гражданин. Измяната и предателството към Отечеството са най-тежки престъпления и се наказват с цялата строгост на закона.</p> <p>(2) Изпълнението на военските задължения, условията и редът за освобождаването от тях или за замяната им с алтернативна служба се уреждат със закон.</p>
<p>Чл. 60. (1) Гражданите са длъжни да плащат данъци и такси, установени със закон, съобразно техните доходи и имущество.</p> <p>(2) Данъчни облекчения и утежнения могат да се установяват само със закон.</p>	<p>Чл. 60. (1) Гражданите са длъжни да плащат данъци и такси, установени със закон, съобразно техните доходи и имущество.</p> <p>(2) Данъчни облекчения и утежнения могат да се установяват само със закон.</p>
<p>Чл. 61. Гражданите са длъжни да оказват съдействие на държавата и обществото в случай на природни и други бедствия при условия и по ред, определени със закон.</p>	<p>Чл. 61. Гражданите са длъжни да оказват съдействие на държавата и обществото в случай на природни и други бедствия при условия и по ред, определени със закон.</p>
<p>Глава трета. НАРОДНО СЪБРАНИЕ</p>	<p>Глава трета. НАРОДНО СЪБРАНИЕ</p>
<p>Чл. 62. (1) (Предишен текст на чл. 62 - ДВ, бр. 12 от</p>	<p>Чл. 62.</p>

<p>2007 г.) Народното събрание осъществява законодателната власт и упражнява парламентарен контрол. (2) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Народното събрание има самостоятелен бюджет.</p>	<p>Народното събрание осъществява законодателната власт и упражнява парламентарен контрол.</p>
<p>Чл. 70. (1) (Предишен текст на чл. 70, изм. - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Народните представители не могат да бъдат задържани и срещу тях не може да бъде възбудено наказателно преследване освен за престъпления от общ характер, и то с разрешение на Народното събрание, а когато то не заседава - на председателя на Народното събрание. Разрешение за задържане не се иска при заварено тежко престъпление, но в такъв случай незабавно се известява Народното събрание, а ако то не заседава - председателя на Народното събрание. (2) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Разрешение за възбуждане на наказателно преследване не се изисква при писмено съгласие на народния представител.</p>	<p>Чл. 70. Народните представители не могат да бъдат задържани и срещу тях не може да бъде възбудено наказателно преследване освен за тежки престъпления, и то с разрешение на Народното събрание, а когато то не заседава - на председателя на Народното събрание. Разрешение за задържане не се иска при заварено тежко престъпление, но в такъв случай незабавно се известява Народното събрание, а ако то не заседава - председателя на Народното събрание.</p>
<p>Чл. 81. (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Народното събрание открива заседанията си и приема своите актове, когато присъстват повече от половината народни представители. (2) Народното събрание приема законите и другите актове с мнозинство повече от половината от присъстващите народни представители, освен когато Конституцията изисква друго мнозинство. (3) Гласуването е лично и явно, освен когато Конституцията предвижда или Народното събрание реши то да бъде тайно.</p>	<p>Чл. 81. (1) Народното събрание може да заседава и приема своите актове, когато присъстват повече от половината народни представители. (2) Народното събрание приема законите и другите актове с мнозинство повече от половината от присъстващите народни представители, освен когато Конституцията изисква друго мнозинство. (3) Гласуването е лично и явно, освен когато Конституцията предвижда или Народното събрание реши то да бъде тайно.</p>
<p>Чл. 84. Народното събрание: 1. приема, изменя, допълва и отменя законите; 2. приема държавния бюджет и отчета за изпълнението му; 3. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) установява данъците и определя размера на държавните данъци; 4. насрочва избори за президент на републиката; 5. приема решение за произвеждане на национален референдум; 6. избира и освобождава министър-председателя и по негово предложение - Министерския съвет; извършва промени в правителството по предложение на министър-председателя; 7. създава, преобразува и закрива министерства по</p>	<p>Чл. 84. Народното събрание: 1. приема, изменя, допълва и отменя законите; 2. приема държавния бюджет и отчета за изпълнението му; 3. установява данъците и определя техния размер; 4. насрочва избори за президент на републиката; 5. приема решение за произвеждане на национален референдум; 6. избира и освобождава министър-председателя и по негово предложение - Министерския съвет; извършва промени в правителството по предложение на министър-председателя; 7. създава, преобразува и закрива министерства по предложение на министър-председателя; 8. избира и освобождава ръководителите на</p>

<p>предложение на министър-председателя;</p> <p>8. избира и освобождава ръководителите на Българската народна банка и на други институции, определени със закон;</p> <p>9. дава съгласие за сключване на договори за държавни заеми;</p> <p>10. решава въпросите за обявяване на война и за сключване на мир;</p> <p>11. разрешава изпращането и използването на български въоръжени сили извън страната, както и пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея;</p> <p>12. обявява военно или друго извънредно положение върху цялата територия на страната или върху част от нея по предложение на президента или на Министерския съвет;</p> <p>13. дава амнистия;</p> <p>14. учредява ордени и медали;</p> <p>15. определя официалните празници;</p> <p>16. (нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) изслушва и приема годишните доклади на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и на главния прокурор, внесени от Висшия съдебен съвет, за прилагането на закона и за дейността на съдилищата, прокуратурата и разследващите органи. Народното събрание може да изслушва и приема и други доклади на главния прокурор за дейността на прокуратурата по прилагането на закона, противодействието на престъпността и реализирането на наказателната политика;</p> <p>17. (нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) изслушва и приема доклади за дейността на органи, които изцяло или частично се избират от Народното събрание, когато това е предвидено в закон.</p>	<p>Българската народна банка и на други институции, определени със закон;</p> <p>9. дава съгласие за сключване на договори за държавни заеми;</p> <p>10. решава въпросите за обявяване на война и за сключване на мир;</p> <p>11. разрешава изпращането и използването на български въоръжени сили извън страната, както и пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея;</p> <p>12. обявява военно или друго извънредно положение върху цялата територия на страната или върху част от нея по предложение на президента или на Министерския съвет;</p> <p>13. дава амнистия;</p> <p>14. учредява ордени и медали;</p> <p>15. определя официалните празници.</p>
<p>Чл. 85. (1) Народното събрание ратифицира и денонсира със закон международните договори, които:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. имат политически или военен характер; 2. се отнасят до участието на Република България в международни организации; 3. предвиждат коригиране на границата на Република България; 4. съдържат финансови задължения за държавата; 5. предвиждат участие на държавата в арбитражно или съдебно уреждане на международни спорове; 6. се отнасят до основните права на човека; 	<p>Чл. 85. (1) Народното събрание ратифицира и денонсира със закон международните договори, които:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. имат политически или военен характер; 2. се отнасят до участието на Република България в международни организации; 3. предвиждат коригиране на границата на Република България; 4. съдържат финансови задължения за държавата; 5. предвиждат участие на държавата в арбитражно или съдебно уреждане на международни спорове; 6. се отнасят до основните права на човека;

<p>7. се отнасят до действието на закона или изискват мерки от законодателен характер за тяхното изпълнение;</p> <p>8. изрично предвиждат <u>ратификация</u>;</p> <p>9. (нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) предоставят на Европейския съюз правомощия, произтичащи от тази Конституция.</p> <p>(2) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Законът за ратифициране на международен договор по ал. 1, т. 9 се приема с мнозинство две трети от всички народни представители.</p> <p>(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Ратифицираните от Народното събрание договори могат да бъдат изменени или денонсирани само по реда, посочен в самите договори, или в съответствие с общопризнатите норми на международното право.</p> <p>(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Сключването на международни договори, които изискват изменения в Конституцията, трябва да бъде предшествано от приемането на тези изменения.</p>	<p>7. се отнасят до действието на закона или изискват мерки от законодателен характер за тяхното изпълнение;</p> <p>8. изрично предвиждат ратификация.</p> <p>(2) Ратифицираните от Народното събрание договори могат да бъдат изменени или денонсирани само по реда, посочен в самите договори, или в съответствие с общопризнатите норми на международното право.</p> <p>(3) Сключването на международни договори, които изискват изменения в Конституцията, трябва да бъде предшествано от приемането на тези изменения.</p>
<p>Чл. 91а. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) (1) Народното събрание избира омбудсман, който се застъпва за правата и свободите на гражданите.</p> <p>(2) Правомощията и дейността на омбудсмана се уреждат със закон.</p>	
<p style="text-align: center;">Глава пета. МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ</p>	<p style="text-align: center;">Глава пета. МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ</p>
<p>Чл. 105. (1) Министерският съвет ръководи и осъществява вътрешната и външната политика на страната в съответствие с Конституцията и законите.</p> <p>(2) Министерският съвет осигурява обществения ред и националната сигурност и осъществява общото ръководство на държавната администрация и на Въоръжените сили.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Министерският съвет информира Народното събрание по въпроси, отнасящи се до задълженията, произтичащи за Република България от нейното членство в Европейския съюз.</p> <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 18 от 2005 г.) Когато участва в разработването и приемането на актове на Европейския съюз, Министерският съвет информира предварително Народното събрание и дава отчет за своите действия.</p>	<p>Чл. 105. (1) Министерският съвет ръководи и осъществява вътрешната и външната политика на страната в съответствие с Конституцията и законите.</p> <p>(2) Министерският съвет осигурява обществения ред и националната сигурност и осъществява общото ръководство на държавната администрация и на Въоръжените сили.</p>
<p>Чл. 127. Прокуратурата следи за спазване на</p>	<p>Чл. 127. Прокуратурата следи за спазване на</p>

<p>законността, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) ръководи разследването и упражнява надзор за законосъобразното му провеждане; 2. (нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) може да извършва разследване; 3. (предишна т. 1 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер; 4. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) упражнява надзор при изпълнение на наказателните и други принудителни мерки; 5. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове; 6. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) в предвидените със закон случаи участва в граждански и административни дела. 	<p>законността, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер; 2. упражнява надзор при изпълнение на наказателните и други принудителни мерки; 3. предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове; 4. в предвидените със закон случаи участва в граждански и административни дела.
<p>Чл. 128. (Изм. - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Следствените органи са в системата на съдебната власт. Те осъществяват разследване по наказателни дела в случаите, предвидени в закон.</p>	<p>Чл. 128. Следствените органи са в системата на съдебната власт. Те осъществяват предварителното производство по наказателни дела.</p>
<p>Чл. 129. (1) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Съдиите, прокурорите и следователите се назначават, повишават, понижават, преместват и освобождават от длъжност от съдийската, съответно прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет.</p> <p>(2) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор се назначават и освобождават от президента на републиката по предложение на пленума на Висшия съдебен съвет за срок от седем години без право на повторно избиране. Президентът не може да откаже назначаването или освобождаването при повторно направено предложение.</p> <p>(3) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) С навършване на петгодишен стаж като съдия, прокурор или следовател и след атестиране, с решение на съдийската, съответно прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, съдиите, прокурорите и следователите стават несменяеми. Те, включително лицата по ал. 2, се освобождават от длъжност само при:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. навършване на 65-годишна възраст; 	<p>Чл. 129. (1) Съдиите, прокурорите и следователите се назначават, повишават, понижават, преместват и освобождават от длъжност от Висшия съдебен съвет.</p> <p>(2) Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор се назначават и освобождават от президента на републиката по предложение на Висшия съдебен съвет за срок от седем години без право на повторно избиране. Президентът не може да откаже назначаването или освобождаването при повторно направено предложение.</p> <p>(3) Съдиите, прокурорите и следователите стават несменяеми след навършване на тригодишен стаж на длъжността, която заемат. Те се освобождават от длъжност само при пенсиониране, подаване на оставка, при влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умислено престъпление, както и при трайна фактическа невъзможност да изпълняват задълженията си за повече от една година.</p>

<p>2. подаване на оставка; 3. влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление; 4. трайна фактическа невъзможност да изпълняват задълженията си за повече от една година; 5. тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения, както и действия, които накърняват престижа на съдебната власт.</p> <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г., обявена за противоконституционна с РКС № 7 от 2006 г. - ДВ, бр. 78 от 2006 г.) В случаите по ал. 3, т. 5 председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор се освобождават от президента на републиката по предложение и на една четвърт от народните представители, прието с мнозинство две трети от народните представители. Президентът не може да откаже освобождаването при повторно направено предложение.</p> <p>(5) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2003 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Придобитата несменяемост се възстановява при следващо заемане на длъжността съдия, прокурор или следовател в случаите на освобождаване по ал. 3, т. 2 и 4.</p> <p>(6) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Административните ръководители в органите на съдебната власт, с изключение на тези по ал. 2, се назначават на ръководната длъжност за срок от пет години с право на повторно назначаване.</p>	
<p>Чл. 130. (1) Висшият съдебен съвет се състои от 25 членове. Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и Главният прокурор са по право негови членове.</p> <p>(2) За членове на Висшия съдебен съвет, които не са негови членове по право, се избират юристи с високи професионални и нравствени качества, които имат най-малко петнадесетгодишен юридически стаж.</p> <p>(3) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Единадесет от членовете на Висшия съдебен съвет се избират от Народното събрание с мнозинство две трети от народните представители и единадесет - от органите на съдебната власт. Членовете на Висшия съдебен съвет се избират при условията на чл. 130а, ал. 3 и 4 и по ред, определен със закон.</p> <p>(4) Мандатът на избраните членове на Висшия</p>	<p>Чл. 130. (1) Висшият съдебен съвет се състои от 25 членове. Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и Главният прокурор са по право негови членове.</p> <p>(2) За членове на Висшия съдебен съвет, които не са негови членове по право, се избират юристи с високи професионални и нравствени качества, които имат най-малко петнадесетгодишен юридически стаж.</p> <p>(3) Единадесет от членовете на Висшия съдебен съвет се избират от Народното събрание и единадесет - от органите на съдебната власт.</p> <p>(4) Мандатът на избраните членове на Висшия съдебен съвет е пет години. Те не могат да бъдат преизбрани веднага след изтичане на този срок.</p> <p>(5) Заседанията на Висшия съдебен съвет се</p>

<p>съдебен съвет е пет години. Те не могат да бъдат преизбирани веднага след изтичане на този срок.</p> <p>(5) (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.)</p> <p>(6) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.)</p> <p>(7) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.)</p> <p>(8) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Мандатът на избран член на Висшия съдебен съвет се прекратява при:</p> <ol style="list-style-type: none">1. подаване на оставка;2. влязъл в сила съдебен акт за извършено престъпление;3. трайна фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си за повече от една година;4. дисциплинарно освобождаване от длъжност или лишаване от право да упражнява юридическа професия или дейност. <p>(9) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) При прекратяване на мандата на избран член на Висшия съдебен съвет на негово място се избира друг от съответната квота, който довършва мандата.</p>	<p>председателстват от министъра на правосъдието. Той не участва в гласуването.</p>
<p>Чл. 130а. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) (1) Висшият съдебен съвет осъществява правомощията си чрез пленум, съдийска и прокурорска колегия.</p> <p>(2) Пленумът се състои от всички членове на Висшия съдебен съвет. Пленумът на Висшия съдебен съвет:</p> <ol style="list-style-type: none">1. приема проекта на бюджета на съдебната власт;2. приема решение за прекратяване на мандата на избран член на Висшия съдебен съвет при условията на чл. 130, ал. 8;3. организира квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите;4. решава общи за съдебната власт организационни въпроси;5. изслушва и приема годишните доклади по чл. 84, т. 16;6. управлява недвижимите имоти на съдебната власт;7. прави предложение до президента на републиката за назначаване и освобождаване на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор;8. осъществява и други правомощия, определени със закон. <p>(3) Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет се състои от 14 членове и включва председателите на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд, шестима членове, избрани</p>	

<p>пряко от съдиите, и шестима членове, избрани от Народното събрание.</p> <p>(4) Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет се състои от 11 членове и включва главния прокурор, четирима членове, избрани пряко от прокурорите, един член, избран пряко от следователите, и петима членове, избрани от Народното събрание.</p> <p>(5) Колегиите в съответствие със своята професионална насоченост:</p> <ol style="list-style-type: none">1. назначават, повишават, преместват и освобождават от длъжност съдиите, прокурорите и следователите;2. правят периодични атестации на съдиите, прокурорите, следователите и административните ръководители в органите на съдебната власт и решават въпроси за придобиване и възстановяване на несменяемост;3. налагат дисциплинарни наказания понижаване и освобождаване от длъжност на съдиите, прокурорите, следователите и административните ръководители в органите на съдебната власт;4. назначават и освобождават административните ръководители в органите на съдебната власт;5. решават въпроси за организацията на дейността на съответната система от органи на съдебната власт;6. осъществяват и други правомощия, определени със закон.	
<p>— —</p> <p>Чл. 130б. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) (1) Заседанията на пленума на Висшия съдебен съвет се председателстват от министъра на правосъдието. Той не участва в гласуването.</p> <p>(2) Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет се председателства от председателя на Върховния касационен съд. Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет се председателства от главния прокурор. Министърът на правосъдието може да присъства на заседанията, като не участва в гласуването.</p> <p>(3) Главният инспектор може да присъства на заседанията на пленума на Висшия съдебен съвет и на заседанията на съдийската и прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, като не участва в гласуването.</p>	
<p>— — —</p> <p>Чл. 130в. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2006 г., предишен чл. 130а - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Министърът на правосъдието:</p> <ol style="list-style-type: none">1. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) предлага проект на	

<p>бюджет на съдебната власт и го внася във Висшия съдебен съвет; 2. (отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) 3. може да прави предложения за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност на съдии, прокурори и следователи; 4. участва в организирането на квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите. 5. (отм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.)</p>	
<p>Чл. 131. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.)</p>	<p>Чл. 131. - Решенията на Висшия съдебен съвет за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност на съдии, прокурори и следователи, както и предложенията, които той прави по чл. 129, ал. 2, се приемат с тайно гласуване.</p>
<p>Чл. 132. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2003 г.) (1) При осъществяване на съдебната власт съдиите, прокурорите и следователите не носят наказателна и гражданска отговорност за техните служебни действия и за постановените от тях актове, освен ако извършеното е умишлено престъпление от общ характер. (2) (Отм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) (3) (Отм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) (4) (Отм. - ДВ, бр. 12 от 2007 г.)</p>	<p>Чл. 132. (1) Съдиите, прокурорите и следователите се ползват с имунитета на народните представители. (2) В определени съгласно закон случаи решение за енемане имунитета на съдия, прокурор или следовател се приема от Висшия съдебен съвет.</p>
<p>Чл. 132а. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) (1) Към Висшия съдебен съвет се създава Инспекторат, който се състои от главен инспектор и десет инспектори. (2) Главният инспектор се избира от Народното събрание с мнозинство две трети от народните представители за срок от пет години. (3) Инспекторите се избират от Народното събрание за срок от четири години по реда на ал. 2. (4) Главният инспектор и инспекторите могат да бъдат избирани повторно, но не за два последователни мандата. (5) Бюджетът на Инспектората се приема от Народното събрание в рамките на бюджета на съдебната власт. (6) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Инспекторатът проверява дейността на органите на съдебната власт, без да засяга независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции. Инспекторатът извършва проверки за</p>	

<p>почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Главният инспектор и инспекторите при осъществяване на функциите си са независими и се подчиняват само на закона.</p> <p>(7) Инспекторатът действа служебно, по инициатива на граждани, юридически лица или държавни органи, включително на съдии, прокурори и следователи.</p> <p>(8) Инспекторатът представя годишен доклад за дейността си на Висшия съдебен съвет.</p> <p>(9) Инспекторатът отправя сигнали, предложения и доклади до други държавни органи, включително и до компетентните органи на съдебната власт. Инспекторатът предоставя публично информация за дейността си.</p> <p>(10) Условието и редът за избиране и освобождаване на главния инспектор и на инспекторите, както и организацията и дейността на Инспектората се уреждат със закон.</p>	
<p>Глава седма. МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ И МЕСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ</p>	<p>Глава седма. МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ И МЕСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ</p>
<p>Чл. 141. (1) Общината има самостоятелен бюджет.</p> <p>(2) Постоянните финансови източници на общината се определят със закон.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Общинският съвет определя размера на местните данъци при условия, по ред и в границите, установени със закон.</p> <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Общинският съвет определя размера на местните такси по ред, установен със закон.</p> <p>(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 12 от 2007 г.) Държавата чрез средства от бюджета и по друг начин подпомага нормалната дейност на общините.</p>	<p>Чл. 141. (1) Общината има самостоятелен бюджет.</p> <p>(2) Постоянните финансови източници на общината се определят със закон.</p> <p>(3) Държавата чрез средства от бюджета и по друг начин подпомага нормалната дейност на общините.</p>
<p>Глава осма. КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД</p>	<p>Глава осма. КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД</p>
<p>Чл. 150. (1) Конституционният съд действа по инициатива най-малко на една пета от народните представители, президента, Министерския съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд и главния прокурор. Спорове за компетентност по т. 3 на ал. 1 от предходния член</p>	<p>Чл. 150. (1) Конституционният съд действа по инициатива най-малко на една пета от народните представители, президента, Министерския съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд и главния прокурор. Спорове за компетентност по т. 3 на ал. 1 от предходния член</p>

<p>могат да се повдигат и от общинските съвети.</p> <p>(2) Когато установят несъответствие между закона и Конституцията, Върховният касационен съд или Върховният административен съд спират производството по делото и внасят въпроса в Конституционния съд.</p> <p>(3) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2006 г.) Омбудсманът може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на гражданите.</p> <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2015 г.) Висшият адвокатски съвет може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на гражданите.</p>	<p>могат да се повдигат и от общинските съвети.</p> <p>(2) Когато установят несъответствие между закона и Конституцията, Върховният касационен съд или Върховният административен съд спират производството по делото и внасят въпроса в Конституционния съд.</p>
<p>Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ</p>	
<p>(ОБН. - ДВ, БР. 85 ОТ 2003 Г.)</p> <p>§ 4. (1) Народното събрание в срок от три месеца от влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България приема законите, които се отнасят до прилагането на тези изменения и допълнения.</p> <p>(2) Висшият съдебен съвет в срок от три месеца от влизането в сила на § 1, т. 3 назначава административните ръководители в органите на съдебната власт.</p>	
<p>§ 5. Административните ръководители в органите на съдебната власт, които са заемали съответната ръководна длъжност повече от пет години до влизането в сила на този закон, могат да бъдат назначавани на същата длъжност само за един мандат.</p>	
<p>§ 6. Съдиите, прокурорите и следователите, които към момента на влизане в сила на този закон не са навършили тригодишен стаж на заеманата от тях длъжност, стават несменяеми при условията на § 1, т. 1 от този закон.</p>	
<p>§ 7. Параграф 1, т. 3 влиза в сила от 1 януари 2004 г.</p>	
<p>Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ</p>	
<p>(ОБН. - ДВ, БР. 18 ОТ 2005 Г.)</p> <p>§ 7. Параграф 2 влиза в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република</p>	

България към Европейския съюз и не се прилага към заварените международни договори.	
Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	
(ОБН. - ДВ, БР. 12 ОТ 2007 Г.) § 12. Народното събрание в срок до една година от влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България приема законите, които се отнасят до прилагането на тези изменения и допълнения.	
§ 13. Параграфи 1 и 2 влизат в сила от 1 януари 2008 Г.	
Преходни и Заклучителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	
(ОБН. - ДВ, БР. 100 ОТ 2015 Г.) § 9. Народното събрание в срок до три месеца от влизането в сила на този закон приема законите, които се отнасят до прилагането на чл. 130а и 130б.	
§ 10. Изборните членове на Висшия съдебен съвет към датата на влизането в сила на този закон довършват мандата си.	
§ 11. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на законите, които се отнасят до прилагането на чл. 130а и 130б, Висшият съдебен съвет разпределя членовете на съвета, избрани от Народното събрание, в съдийската и прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет. (2) В случай че в срока по ал. 1 Висшият съдебен съвет не разпредели членовете, избрани от Народното събрание, в съдийската и прокурорската колегия, Народното събрание ги разпределя с решение.	